

“Dijital Yorgunluk Ölçeği (DİYÖ): Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması” Düzeltme Metni

Düzeltmeye konu olan makale: <https://doi.org/10.47998/ikad.1426571>

Hasan TUTAR* Hakan Tahiri MUTLU**

Düzeltme Metni

Düzeltme Geliş Tarihi: 11.07.2025

1. Düzeltmeye Konu Olan Duruma İlişkin Özet Açıklama

Bu düzeltme metni, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi'nin 67. sayısında yayımlanan “Tutar, H., & Mutlu, H. T. (2024). Dijital Yorgunluk Ölçeği (DİYÖ): Geçerlilik ve güvenirlilik çalışması. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, (67), 56–74.” başlıklı makalemize ilişkindir. Söz konusu makalede geliştirilen Dijital Yorgunluk Ölçeği'nin uygulayıcılara yol gösterebilmesi amacıyla, ölçekten elde edilen toplam puanların yorumlanmasına yönelik düzeyel bir sınıflandırma metnine yer verilmemiştir. Bu eksikliğin giderilmesi amacıyla, “Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Sonuçları” başlığından hemen önce gelecek şekilde aşağıdaki metnin eklenmesi talep edilmiştir.

2. Yayımlanmış İlk Hali

Makalenin yayımlanan ilk halinde, Dijital Yorgunluk Ölçeği'nden elde edilen toplam puanların nasıl sınıflandırılacağına ilişkin bir açıklama bulunmamaktadır. Bu durum, ölçme sonuçlarının anlamlandırılmasını güçleştirmektedir.

3. Düzeltilmiş Yeni Hali

Dijital Yorgunluk Puanlarının Yorumlanması: Dijital Yorgunluk Ölçeği, 28 maddeden oluşan ve 5'li Likert tipi (1 = “Hiç Katılmıyorum” ... 5 = “Tamamen Katılıyorum”) ile ölçülen Dijital Yorgunluk Ölçeği için alınabilecek minimum puan 28 (1×28), maksimum puan ise 140 (5×28) demektir. Toplam puan yükseldikçe dijital yorgunluk düzeyinin arttığı kabul edilmektedir.

Çok Düşük Dijital Yorgunluk= 28–55 puan: Bu puan aralığındaki kişiler, dijital cihaz kullanımını büyük ölçüde kontrol edebilen ve çevrimiçi–çevrimdışı dengeyi korumakta güçlük yaşamayan

bireylerdir. Ekran süresini sınırlama, molaları verimli kullanma ve çevrimiçi dikkat dağınıklığına kapılmama konularında başarılıdırlar. Bu gruptakiler için dijital yorgunluktan söz edilemez.

Düşük Dijital Yorgunluk=56–83 puan: Bu puan aralığındaki bireyler zaman zaman dijital platformlarda gereğinden fazla vakit geçirse de genel olarak yorgunluk ve tükenmişlik belirtileri hafiftir. Bazen ekran süresini kısaltmada veya ara verme konusunda zorlanmalar yaşayabilirler ancak bu durumlar yönetilebilir seviyededir.

Orta Düzey Dijital Yorgunluk= 84–111 puan: Bu aralık, dijital yorgunluk belirtilerinin belirginleştiği ve kişinin hem psikolojik hem de fiziksel olarak etkilendiği düzeyi ifade eder. Yoğun ekran kullanımı; dikkat dağınıklığı, uykusuzluk, baş ve boyun ağrıları veya sosyal ilişkilerde kopukluk gibi problemlere daha sık neden olabilir.

Yüksek Dijital Yorgunluk= 112–125 puan: Bu düzeyde yer alan kişiler, çevrimiçi olma konusunda baskı, stres ve kontrol kaybı hissedebilir; dijital cihazlara bağımlı hissedebilirler. Fiziksel rahatsızlıklar (ör. göz kuruluğu, sırt-boyun ağrıları) ve psikolojik belirtiler (ör. yalnızlık, kaygı, suçluluk) daha belirgindir.

Çok Yüksek Dijital Yorgunluk=126–140 puan: Bu aralık, dijital yorgunluğun ileri boyutlara ulaştığını ve kişinin çevrimiçi–çevrimdışı dengesini neredeyse tamamen yitirdiğini gösterir. Dijital cihazlar olmadan günlük yaşamını sürdürmekte ciddi zorluk, derin motivasyon kaybı, sosyal ilişkilerde kopukluk ve belirgin fiziksel/psikolojik şikâyetler (ör. ciddi uyku sorunları, sürekli kaygı ve huzursuzluk) görülebilir.

4. Yapılan Değişikliklerin Özeti

Dijital Yorgunluk Ölçeği’nden alınan puanların anlamlı biçimde yorumlanmasına olanak tanıyan bir sınıflandırma metni eklenmiştir.

Bu metin, “Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Sonuçları” başlığından hemen önce eklenmek üzere önerilmiştir.

5. Etki Açıklaması

Bu düzeltme, makalenin istatistiksel analizlerine, bulgularına, geçerlilik ve güvenilirlik sonuçlarına herhangi bir etkide bulunmamaktadır. Sadece kullanıcıların ve uygulayıcıların ölçüm sonuçlarını yorumlamasını kolaylaştırmak amacıyla açıklayıcı bir düzeyleme sistemi eklenmiştir. Ölçeğin yapısal geçerliliği ve psikometrik özellikleri olduğu gibi korunmuştur.

Yazar Bilgileri

Author details

* (Sorumlu Yazar **Corresponding Author**) Prof. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi. hasantutar@ibu.edu.tr, Orcid: 0000-0001-8383-1464

** Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. tahirimutlu@ibu.edu.tr, Orcid: 0000-0002-8964-2696

Kaynak Göstermek İçin

To Cite This Article

Tutar, H. & Mutlu, H. K. (2025). Düzeltme metni. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (70), 257- 258.